

DERINIMO PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO 118 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 122¹ IR 250⁷ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽVALGYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1861 17 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS ĮSTATYMO NR. XI-2234 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

Institucija	Pastabos	Įvertinimas
Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2025 m. gruodžio 31 d. raštas Nr. 17.2.-3315	<p>Dėl Baudžiamojo kodekso pakeitimo. Susipažinus su Teisingumo ministerijos pateiktu suderinti Baudžiamojo kodekso pakeitimo ir papildymo projektu dėl ardamosios veiklos kriminalizavimo, pažymėtina, kad į neformalaus derinimo metu mūsų išsakytas pastabas buvo iš dalies atsižvelgta ir šiam projektui iš esmės pritariame, tačiau siūlytume dėl atskirų projekte naudojamų formuluočių ir sąvokų perduoti šį projektą papildomai įvertinti Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu sudarytam Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso priežiūros komitetui.</p> <p>Dėl Kriminalinės žvalgybos įstatymo 8 straipsnio 2 dalies ir Žvalgybos įstatymo pakeitimų. Siūlytina sistemškai peržiūrėti kriminalinės žvalgybos tyrimo atlikimo teisės suteikimą žvalgybos institucijoms dėl Baudžiamajame kodekse numatytų nusikaltimų, atitinkamai papildant galiojančios redakcijos Kriminalinės žvalgybos įstatymo 8 straipsnio 2 dalies ir Žvalgybos įstatymo 17 straipsnio 2 dalies nuostatas.</p>	<p>Neatsižvelgta. BK pakeitimo projektas nėra naujas, buvo keletą kartų teiktas derinti tiek oficialiai, tiek darbo tvarka, tiek siūlymams aptarti buvo organizuojamas tarpinstitucinis pasitarimas su suinteresuotomis institucijomis, todėl manytina, kad projektą iš naujo svarstyti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso priežiūros komitete, sudarytame Teisingumo ministro įsakymu, nebūtų tikslinga.</p> <p>Neatsižvelgta. Atsižvelgiant į tai, kad Kriminalinės žvalgybos ir Žvalgybos įstatymų pakeitimo projektais yra siūloma BK papildyti tik vienu nauju BK straipsniu (122¹ str.), kas yra tiesiogiai susiję su tuo, kad BK projekte yra siūloma įtvirtinti nauja šios nusikalstamos veikos sudėtis, o sisteminis kriminalinės žvalgybos tyrimo atlikimo teisės suteikimas žvalgybos institucijoms dėl kitų BK numatytų nusikaltimų nėra šių projektų reguliavimo dalykas, todėl sisteminė peržiūra šių projektų apimtyje nebūtų tikslinga ir proporcinga, neprisidėtų prie įstatymų projektų tikslų įgyvendinimo. Sisteminė peržiūra taip pat reikalautų papildomos išsamios analizės atlikimo, dėl ko nepagrįstai papildomai užsitęstų šių įstatymų projektų paketo, kuris iš esmės jau yra suderintas, derinimas ir pateikimas.</p>
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2025 m. gruodžio	1.1. BK projektu (BK 118 straipsnio 1 dalies pakeitimai) siūloma savarankiška sunkaus nusikaltimo sudėtimi apibrėžti dalyvavimą užsienio valstybės teritorijoje organizuojamuose veiksmuose, kurie sukėlė pavojų Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti	<p>Neatsižvelgta. Siūlomos BK 118 str. 1 d. nuostatos nesukurs dubliavimo ir konkurencijos su kitomis BK nuostatomis.</p>

<p>31 d. raštas Nr. 1D-5741</p>	<p>svarbiai įmonei, nacionaliniam saugumui užtikrinti strateginę ar svarbią reikšmę turinčią infrastruktūrą sudarantiems įrenginiams, turtui ar jų daliai, asmenų gyvybei ar sveikatai. Sistemiskai įvertinus BK projektu siūlomas baudžiamojo įstatymo nuostatas kitų panašaus pobūdžio nusikalstamų veikų kontekste, pastebėtina, kad BK projektu siūlomas BK 118 straipsnio 1 dalies papildymas gali sukurti dubliavimą ir konkurenciją tiek su galiojančiomis BK normomis, tiek ir su BK projekto nuostatomis, todėl siūlytina papildomai įvertinti, ar Įstatymų projektų užsibrėžtus tikslus, kurie yra sveikintini, negalima pasiekti galiojančiomis BK normomis arba kitomis BK projekto siūlomomis baudžiamojo įstatymo nuostatomis. Šis siūlymas grindžiamas tokiais argumentais:</p> <p>1.1.1. BK projektu siūloma įtvirtinti labai plataus masto kriminalizavimą, kadangi siūloma BK norma iš esmės apimtų bet kokius užsienio valstybės teritorijoje organizuojamus veiksmus, kurie savo ruožtu sukeltų labai plataus masto pasekmes (pavyzdžiui, grėsmė žmogaus gyvybei ar sveikatai). Atsižvelgiant į tiek pačios veikos neapibrėžtumą (veikia apimtų visas BK nurodytas veikas, kurios buvo organizuojamos užsienyje), tiek jos plačiai apimančių padarinių (grėsmė nacionaliniam saugumui ir ypač grėsmė žmogaus gyvybei ir sveikatai), BK projektu siūlomas reglamentavimas, manytina, sukuria konkurenciją su BK normomis, pavyzdžiui, skirtomis šiuolaikinei kontrabandai visuomenės pavojingu būdu (vykdoma meteorologiniais oro balionais), kuri organizuojama ir net vykdoma iš užsienio valstybės (Baltarusijos Respublikos), užkardyti (pavyzdžiui, BK 199 str. 4 d., 253² str. 3 d., 260¹ str. 5 d. ir kt.), taip pat su transporto saugumo sutrikdymu (BK 282 str.), su vykdomu iš užsienio valstybės organizuojamų bepiločių orlaivių ar kitų valdomų ar nevaldomų objektų neteisėtu</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Nesutiktina, kad siūloma įtvirtinti BK norma (118 str. 1 d.) sukuria konkurenciją su kitomis BK normomis. Siūlomas įtvirtinti požymis - dalyvavimas užsienio valstybės teritorijoje organizuojamuose veiksmuose, kurie sukėlė pavojų Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiai įmonei, strateginę ar svarbią reikšmę turinčią infrastruktūrą sudarantiems įrenginiams, turtui ar jų daliai, asmenų gyvybei ar sveikatai – nors ir yra platus, galintis apimti įvairias dalyvavimo užsienio valstybės teritorijoje organizuojamuose veiksmuose formas, tačiau savo pobūdžiu ir, atsižvelgiant į tai, kuriame BK skyriuje yra siūlomas įtvirtinti, yra orientuotas būtent į Lietuvos Respublikos interesų apsaugą, kaip pagrindinį šio nusikaltimo objektą.</p> <p>BK 118 str. 1 d. siūlomo įtvirtinti nusikaltimo sudėties požymis „dalyvavimas užsienio valstybės teritorijoje organizuojamuose veiksmuose“ būtų taikomas, kuomet atitinkama veika BK nebūtų apibrėžta specialiąją sudėtimi (pvz., BK 118 str. 3 d. – dalyvavimas specialių subjektų – žvalgybos ar saugumo institucijų – veikloje), todėl nemanoma, kad šios sudėties pritaikymas praktikoje galėtų kelti praktinių problemų normų konkurencijos aspektu. Papildomai pažymėtina, kad šio nusikaltimo sudėčiai būdingi specifiniai padariniai susiję su pavojumi nacionaliniam saugumui</p>
---------------------------------	---	---

panaudojimu, šnipinėjimu (119 str. 1 d.), neteisėtu žmonių gabenimu per valstybės sieną (292 str.), Lietuvos Respublikos piliečių kelionių į užsienį nelegaliai ten jiems pasilikti arba palikti be pagalbos organizavimu (293 str.), prostitucijos organizavimu arba asmenį gabenimu prostitucijai į Lietuvos Respubliką ar iš Lietuvos Respublikos (307 str.), prekyba žmonėmis (BK 147/157 str.) ir su daugelio kitų baudžiamojo įstatymo normų, numatančių panašaus pobūdžio BK projektu siūlomus padarinius (pavyzdžiui, grėsmė žmogaus gyvybei ar sveikatai), tačiau su vienintele papildoma sąlyga, kad tokios nusikalstamos veikos yra organizuojamos užsienyje.

1.1.2. Be to, minėtas BK projekto siūlomas kriminalizavimas galimai dubliuoja BK projektu siūlomą BK 118 straipsnio 4 dalies nusikalstamą veiką. Manytina, kad tokį BK nuostatų dubliavimą sukelia vienas iš BK 118 straipsnio 4 dalies nusikalstamos veikos požymių – „ar kitaip dalyvavo [užsienio valstybės] šios žvalgybos ir saugumo institucijos veikloje [nukreiptoje prieš Lietuvos Respubliką]“, kuris iš esmės persidengia su BK 118 straipsnio 1 dalies siūloma kriminalizuoti nusikalstama veika – „dalyvavo užsienio valstybės teritorijoje organizuojamuose veiksmuose [kurie nukreipti prieš Lietuvos Respubliką] (t. y. dalyvavimas užsienio valstybės teritorijoje organizuojamuose veiksmuose labai dažnu atveju ir reikštų dalyvavimą užsienio žvalgybos ar saugumo institucijos veikloje (ir atvirkščiai), juolab, kai abiejų BK projektu siūlomų nusikalstamų veikų padariniai yra analogiško pobūdžio – veikos nukreiptos prieš

užtikrinti svarbiems objektams, kas šią veiką taip pat atriboja nuo kitų, savo pobūdžiu panašių nusikalstamų veikų.

Be to, šios normos, kaip ir BK 118 str. 2 d., tikslas taip pat yra ir visapusiškai kriminalizuoti elgesį, kuris gali būti laikomas hibridine ataka prieš Lietuvos Respubliką. Hibridinės atakos gali būti įvairių formų – ne tik fiziškai paveikiančios objektus, tačiau taip pat ir siekiančios paveikti (paveikiančios) kompiuterių sistemas, tinklus, elektroninius duomenis. BK 118 str. 1 d. normos sudėtis yra universali visų šių veiksmų (hibridinių atakų) atžvilgiu, įtvirtinat atsakomybę už dalyvavimą vykdant pačius pavojingiausius veiksmus, kuriais sukiamas pavojus konkreitiems Lietuvos Respublikai nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiems objektams.

Siekiant užtikrinti teisinį aiškumą ir straipsnių dalyse nurodytų padarinių nuoseklumą, šio nusikaltimo padarinių nereglamentuoti pernelyg plačiai, siūlytina projektu keičiamo BK 118 str. 1 d. atsisakyti alternatyvaus padarinio „pavojaus sukėlimo asmenų gyvybei ar sveikatai“ nurodymo.

Neatsižvelgta.

Manytina, kad BK 118 str. 1 d. ir BK 118 str. 4 d. siūlomos įtvirtinti sudėtys nesidubliuoja, kadangi jeigu asmuo dalyvautų žvalgybos ar saugumo institucijos veikloje, tai didintų veikos pavojingumą, todėl asmuo atsakytų pagal BK 118 str. 4 d. (po korekcijų – BK 118 str. 3 d.), kuris numato laisvės atėmimo iki 15 metų bausmę. Jeigu asmuo dalyvautų ne žvalgybos ar saugumo institucijos, ar kitos užsienio valstybės tiesiogiai ir netiesiogiai kontroliuojamos organizacijos veikloje, o kituose užsienio valstybės teritorijoje organizuojamuose veiksmuose, jis atsakytų pagal BK 118 str. 1 ar 2 d., atsižvelgiant į padarinius.

BK 118 straipsnio 1 dalyje siūloma įtvirtinti nusikaltimo sudėtis nors ir turi tam tikrų panašumų su BK 118 straipsnio 4 dalyje (po korekcijų – BK 118 str. 3 d.) siūloma įtvirtinti sudėtimi, tačiau nuo pastarosios skiriasi tiek tuo, kad atitinkami veiksmai turi sukelti numatytas pasekmes, tiek tuo, kad BK 118 straipsnio 1 dalyje numatyti veiksmai turi būti organizuoti užsienio valstybės teritorijoje, tačiau neapimant žvalgybos ir saugumo institucijų ar kitos užsienio valstybės tiesiogiai ir netiesiogiai kontroliuojamos organizacijos veiklos.

	Lietuvos Respubliką) dėl ko praktikoje tinkamai pritaikyti reikiamą baudžiamojo įstatymo normą būtų sudėtinga.	
	<p>1.2. BK projektu (BK 118 straipsnio 2 dalies pakeitimai) siūloma savarankiška sunkaus nusikaltimo sudėtimi apibrėžti dalyvavimą užsienio valstybės teritorijoje organizuojamuose veiksmuose, kuriais buvo sunaikinti, sugadinti ar kitaip sutrikdyti nacionaliniam saugumui užtikrinti strateginę ar svarbią reikšmę turinčią infrastruktūrą sudarantys įrenginiai, turtas ar jų dalis arba kitaip sutrikdyta nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės veikla. Sistemiskai įvertinus BK projektu siūlomas baudžiamojo įstatymo nuostatas kitų panašaus pobūdžio nusikalstamų veikų kontekste, pastebėtina, kad BK projektu siūlomas BK 118 straipsnio 2 dalies papildymas gali sukurti dubliavimą ir konkurenciją tiek su galiojančiomis BK normomis, tiek ir su BK projekto nuostatomis, todėl siūlytina papildomai įvertinti, ar Įstatymų projektų užsibrėžtus tikslus, kurie yra sveikintini, negalima pasiekti galiojančiomis BK normomis arba kitomis BK projekto siūlomomis baudžiamojo įstatymo nuostatomis. Šis siūlymas grindžiamas tokiais argumentais:</p> <p>1.2.1. Atkreiptinas dėmesys, kad BK projektu siūloma BK 118 straipsnio 2 dalies nusikalstama veika dubliuoja atitinkamas panašius padarinius numatančias galiojančio BK nusikalstamas veikas: nusikaltimai elektroninių duomenų ir informacinių sistemų saugumui, kurie padaromi prieš strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turintį objektą (BK 196 – 197 straipsniai), turto sunaikinimas ar sugadinimas, padarytas prieš strateginę arba svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių juridinių asmenų infrastruktūrą sudarantį turtą (BK 187 straipsnis) ir kitas BK nurodytas veikas, kurios numato panašaus pobūdžio padarinius ir kurios gali būti</p>	<p>Neatsižvelgta. Siūlomos BK 118 str. 2 d. nuostatos nesukurs dubliavimo ir konkurencijos su kitomis BK nuostatomis.</p> <p>Neatsižvelgta. BK projektu siūloma BK 118 straipsnio 2 dalies nusikalstama veika nedubliuoja atitinkamų panašius padarinius numatančių galiojančiame BK įtvirtintų nusikalstamų veikų sudėčių. Nors aptariama nusikalstama veika pagal numatytus padarinius, kaip būtinąją šios sudėties požymį, ir yra panaši į kitas BK įtvirtintas nusikalstamas veikas (pvz., BK 187 str.), tačiau yra padaroma realizuojant užsienio valstybės teritorijoje suorganizuotus veiksmus, kas yra būtinasis šio nusikaltimo sudėties požymis, o tai didina šio nusikaltimo pavojingumą, todėl atitinkamai esant numatyta griežtesnei sankcijai nei pvz., BK 187 str. Taip pat nesutiktina, kad siūloma įtvirtinti BK 118 str. 2 d. sudėtis dubliuotųsi su BK 114 ar BK 250 straipsnio sudėtimis, kadangi šių</p>

	<p>organizuojamos tiek Lietuvos Respublikos teritorijoje, tiek užsienio valstybėje (pavyzdžiui, teroro aktas (BK 250 straipsnis) arba valstybės perversmas (BK 114 straipsnis)).</p> <p>1.2.2. Pastebėtina ir tai, kad BK projekto siūlomas BK 118 straipsnio 2 dalies kriminalizavimas galimai dubliuoja BK 118 straipsnio 4 dalies nusikalstamą veiką dėl vis to pačių šių veikų sudėties požymių – „dalyvavo užsienio valstybės teritorijoje organizuojamuose veiksmuose“ ir „ar kitaip dalyvavo šios [užsienio valstybės] žvalgybos ir saugumo institucijos veikloje“. Be to, siūlomas BK 118 straipsnio 2 dalies kriminalizavimas gali konkuruoti su BK projektu siūloma BK 122¹ straipsnio</p>	<p>nusikaltimų sudėtys numato specifinius būtinuosius nusikaltimo požymius, be kurių veikos kvalifikuoti pagal BK 114 str. ar BK 250 str. nebūtų galima (BK 114 str. atveju – būtinas ryšys su valstybės perversmu, ir kadangi ši veika yra išskirtinai pavojinga už jos padarymą numatyta itin griežta maksimali sankcija – laisvės atėmimas iki gyvos galvos; BK 250 str. atveju – teroristinių tikslų turėjimas). Siūlomu įtvirtinti reglamentavimu yra siekiama visapusiškai pašalinti galimybę prieš Lietuvos Respubliką veikiantiems asmenims, užsienio valstybėms bei jų institucijoms, išvengti baudžiamosios atsakomybės, todėl atsakomybė pagal BK 118 str. 2 dalį galėtų kilti, jeigu būtų įrodytas ryšys tarp dalyvavimo užsienio valstybės teritorijoje organizuojamuose veiksmuose ir kilusių padarinių. Jeigu būtų įrodomas pavojingesnis požymis - teroristinių tikslų turėjimas, tokiu atveju asmeniui galėtų kilti griežtesnė atsakomybė už analogiškų padarinių atsiradimą pagal BK 250 str. 5 d. (laisvės atėmimas iki gyvos galvos). Todėl dubliavimosi tarp nusikalstamų veikų sudėčių nėra.</p> <p>Be to, šios normos, kaip ir BK 118 str. 1 d., tikslas taip pat yra ir visapusiškai kriminalizuoti elgesį, kuris gali būti laikomas hibridine ataka prieš Lietuvos Respubliką. Hibridinės atakos gali būti įvairių formų – ne tik fiziškai paveikiančios objektus, tačiau taip pat ir siekiančios paveikti (paveikiančios) kompiuterių sistemas, tinklus, elektroninius duomenis. BK 118 str. 2 d. normos sudėtis yra universali visų šių veiksmų (hibridinių atakų) atžvilgiu, įtvirtinat atsakomybę už dalyvavimą vykdant pačius pavojingiausius veiksmus, kuriais sugadinama, sunaikinama ar kitaip pakenkiama konkretiems Lietuvos Respublikai nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiems objektams.</p> <p>Neatsižvelgta.</p> <p>Manytina, kad BK 118 str. 2 d. ir BK 118 str. 4 d. siūlomos įtvirtinti sudėtys nesidubliuoja, kadangi jeigu asmuo dalyvautų žvalgybos ir saugumo institucijos veikloje, tai didintų veikos pavojingumą, todėl asmuo atsakytų pagal BK 118 str. 4 d. (po korekcijų – BK 118 str. 3 d.), kuris numato laisvės atėmimo iki 15 metų bausmę. Jeigu asmuo dalyvautų ne žvalgybos ar saugumo institucijos, ar kitos užsienio valstybės tiesiogiai ir netiesiogiai kontroliuojamos organizacijos veikloje, o kituose užsienio valstybės</p>
--	---	--

	<p>(Diversija¹) veika, kadangi abiem atvejais tokios nusikalstamos veikos būtų organizuojamos (o gal ir vykdomos) iš užsienio valstybės, todėl praktikoje atskirti šias pavojingas veikas būtų ganėtinai sunku – veikų atskyrimą sukina ir ta aplinkybė, kad abi nusikalstamos veikos (diversija ir dalyvavimas užsienio valstybės teritorijoje organizuojamuose veiksmuose) numato iš esmės identiškus pavojingus padarinius.</p>	<p>teritorijoje organizuojamuose veiksmuose, jis atsakytų pagal BK 118 str. 1 ar 2 d., atsižvelgiant į padarinius.</p> <p>BK 118 straipsnio 2 dalyje siūloma įtvirtinti nusikaltimo sudėtis nors ir turi tam tikrų panašumų su BK 118 straipsnio 4 dalyje (po korekcijų – BK 118 str. 3 d.) siūloma įtvirtinti sudėtimi, tačiau nuo pastarosios skiriasi tiek tuo, kad atitinkami veiksmai turi sukelti numatytas pasekmes, tiek tuo, kad BK 118 straipsnio 2 dalyje numatyti veiksmai turi būti organizuoti užsienio valstybės teritorijoje, tačiau neapimant žvalgybos ir saugumo institucijų ar kitos užsienio valstybės tiesiogiai ir netiesiogiai kontroliuojamos organizacijos veiklos.</p> <p>Kaip nurodyta BK projekto aiškinamajame rašte, nors siūloma įtvirtinti BK 118 str. 2 d. sudėtis yra panaši į BK projektu siūlomo įtvirtinti BK 122¹ straipsnio sudėtį (diversija), nuo pastarosios skiriasi tuo, kad atitinkamas turtas yra sunaikinamas, sugadinamas ar jam pakenkiama veikiant kartu su užsienio valstybe, kadangi tokių veiksmų organizavimas vyksta būtent užsienio valstybės teritorijoje. Dėl to ši veika pagal savo pobūdį būdama susijusi būtent su priešišku valstybių siekiais daryti neigiamą įtaką Lietuvos Respublikos interesams, yra pavojingesnė nei numatyta BK 122¹ straipsnyje, kuri galėtų būti atlikta ir nesant užsienio valstybės įsikišimo, pačiam asmeniui savarankiškai nusprendus pakenkti Lietuvos Respublikos interesams.</p>
	<p>1.3. Pažymėtina, kad, vadovaujantis baudžiamojo įstatymo normų konstravimo tradicijomis, BK straipsnyje nusikalstamos veikos skirtingose straipsnio dalyse išdėstomos nuo lengviausios iki sunkiausios. Atsižvelgiant į tai, BK projektu siūloma BK 118 straipsnio naujoje 3 dalyje nusikalstama veika tvirtintina BK 118 straipsnio naujoje 1 dalyje. Kartu, atsižvelgiant į šiuos BK 118 straipsnio struktūros pokyčius, bei turint omeny BK</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>BK 118 straipsnyje yra siūloma išdėstyti kelių skirtingų nusikalstamų veikų sudėtis, kurios priklausomai nuo pavojingumo yra išskirtos ir į atskiras dalis siejant su sankcijos griežtumu (BK 118 str. 1-2 d., BK 118 str. 3 d.). Manytina, kad visos BK 118 straipsnyje siūlomos įtvirtinti veikos yra siejamos su veikimu prieš Lietuvos Respubliką, todėl jos siūlomos įtvirtinti tinkamoje BK vietoje ir jas nurodyti atskirame BK straipsnyje nebūtų pagrindo, juolab, kad nėra draudžiama viename BK straipsnyje nurodyti</p>

¹ Diversijos galimos tiesioginės sąsajos būtent su užsienio valstybės teritorijoje organizuojamais nusikalstamais veiksmais (ir dalyvavimas juose) akcentuojamos ir Įstatymų projektu aiškinamajame rašte – „Pažymėtina ir tai, kad 2024–2025 m. Lietuvos Respublika susidūrė su incidentais Baltijos jūroje (išskirtinėje ekonominėje zonoje, kuri nėra laikoma Lietuvos teritorijos dalis), kurių metu buvo pažeistas Lietuvos Respublikai strateginę arba svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių juridinių asmenų infrastruktūrą sudarantis turtas (šiuo atveju povandeniniai kabeliai ir vamzdžiai). Neatmestina prielaida, kad minėti incidentai taip pat gali būti susiję su užsienio valstybių, jų žvalgybos institucijų vykdoma veikla, kuri yra nukreipta ne tik prieš Lietuvos Respublikos, bet ir kitų Baltijos valstybių nacionalinio saugumo interesus, tačiau egzistuoja galimybė, kad tokių veiksmus savarankiškai atlieka ir užsienio valstybių piliečiai, kurie turi tikslą pakenkti Lietuvos Respublikai, sumažinti jos galią, ekonominį potencialą ar siekti kitų neigiamų padarinių.“

	<p>projekto BK 118 straipsnio 3 – 4 dalyse nurodytų nusikalstamų veikų pobūdį ir esmę (siūloma kriminalizuoti dalyvavimą užsienio valstybės žvalgybos ar saugumo institucijos veikloje) siūlytina BK projekto BK 118 straipsnio 3 – 4 dalyse nurodytas veikas įtvirtinti atskirame BK straipsnyje, kartu apimant ir BK 119 straipsnio (Šnipinėjimas) 2 dalies nusikalstamą veiką.</p>	<p>kelias skirtingų nusikalstamų veikų sudėtis, kurios yra panašaus pobūdžio. Taip pat manytina, kad nebūtų tikslinga BK 118 str. 3 d. (po korekcijų – BK 118 str. 3 ir 4 d. siūlytiną įtvirtinti sudėtis sujungtos į vieną 3 d.) nurodytą nusikalstamos veikos sudėtį apjungti su BK 119 str. 2 d. sudėtimi, kadangi nors pagal savo sudėties konstrukciją BK 118 str. 3 d. siūloma įtvirtinti nusikalstama veika yra panaši į BK 119 straipsnio 2 dalį, kurioje kriminalizuotas užduočių vykdymas tik tiek, kiek jis susijęs su informacijos rinkimu, tačiau BK 118 str. 3 d. įtvirtinama nusikalstama veika būtų kriminalizuotas bet kokių kitų užduočių, nesusijusių su informacijos rinkimu, vykdymas, tokiu būdu pašalinant baudžiamojo įstatymo trūkumą aiškiai kriminalizuoti priešiško užsienio žvalgybų veiklą Lietuvoje. Taip pat BK 118 str. 3 d. siūloma įtvirtinti sudėtis yra platesnė nei tik užduočių vykdymas, tačiau apima ir bet kokių kitokių dalyvavimą užsienio valstybės žvalgybos ar saugumo institucijos ar kitos užsienio valstybės tiesiogiai ir netiesiogiai kontroliuojamos organizacijos veikloje, nukreiptoje prieš Lietuvos Respubliką. Siekiant numatyti aiškų šios normos atribojimą nuo BK 119 straipsnyje įtvirtino nusikaltimo, BK 118 straipsnio 3 dalies dispozicijoje siūloma įtvirtinti, kad ši nusikaltimo sudėtis taikoma tik tais atvejais, jeigu nebuvo šnipinėjimo požymių.</p> <p>Siekiant užtikrinti už BK 118 straipsnyje esančių nusikalstamų veikų sudėčių realizavimą nustatytą sankcijų nuoseklų dėstymą, pašalinti prielaidas galimiems sunkumams praktikoje atribojant BK 118 str. 3-4 d. numatytas sudėtis, BK 118 str. 3-4 d. sudėtis projekte siūloma apjungti į vieną bendrą sudėtį, išlaikant 4 d. numatytą sankciją.</p>
	<p>2.1. BK projekte naują nusikalstamą veiką (Diversija) nuo kitų BK kriminalizuotų panašaus pobūdžio nusikaltimų (pavyzdžiui, turto sunaikinimas ar sugadinimas, padarytas prieš strateginę arba svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių juridinių asmenų infrastruktūrą sudarantį turtą (BK 187 straipsnis), teroro aktas (BK 250 straipsnis) ir kt.) siūloma atriboti iš esmės vien tik pagal šios nusikalstamos veikos tikslą – „siekdamas pakenkti Lietuvos Respublikos interesams“. Atkreiptinas dėmesys, kad BK projektu siūlomas nusikalstamos veikos</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Vien tai, kad BK 122-1 str. siūlomos įtvirtinti diversijos nusikaltimo sudėties vienas iš požymių yra tikslas - „siekdamas pakenkti Lietuvos Respublikos interesams“, ir šis požymis iki šiol nebuvo naudojamas BK, nereikia, kad jis negali būti naujai įtvirtinamas, atsiradus poreikiui. Manytina, kad Lietuvos Respublikos interesai yra platesnės apimties sąvoka nei nacionalinio saugumo interesai, todėl projekte pasirinktas būtent pastarosios vartojimas, siekiant nepagrįstai nesiaurinti BK 122-1 str. taikymo apimties. BK 122-1 str. sudėties įtvirtinimu siekiama užtikrinti, kad BK nebūtų palikta teisinio reguliavimo spraga, kuriomis naudojantis priešiškos užsienio</p>

	<p>subjektyviosios pusės požymis (veikos tikslas), kuriuo vadovaujantis, diversijos nusikaltimas turėtų būti atskiriamas nuo panašaus pobūdžio nusikalstamų veikų, nėra apibrėžtas Lietuvos Respublikos teisės aktuose ir yra itin plataus pobūdžio, dėl ko nėra naudojamas baudžiamajame įstatyme. Lietuvos Respublikos interesai galėtų apimti valstybės suverenumo, saugumo, nepriklausomybės išsaugojimą, piliečių gerovės, ekonomikos augimo, taikos, socialinės gerovės, saugios aplinkos valstybės raidai, teisinės valstybės principų užtikrinimą, demokratijos ir žmogaus teisių ir laisvių gynimą, glaudų bendradarbiavimą su tarptautine bendruomene ir daugelį kitų sričių. Pastebėtina, kad BK projektu siūlomos nusikalstamos veikos (Diversijos) padarymo tikslas dėl savo plačios apimties, manytina, dalinai persidengia su BK 252¹ straipsnyje nurodytų teroristinių tikslų apibrėžimu². BK projekto siūlomo tikslo („<...> siekdamas pakenkti Lietuvos Respublikos interesams <...>“) atirbojimas nuo BK 252¹ straipsnyje nurodytų teroristinių tikslų dalies – „<...> sunaikinti svarbiausius valstybės konstitucinius, politinius, ekonominius ar socialinius darinius <...>“) nėra aiškiai nustatytas, todėl dalis BK projektu siūlomų kriminalizuoti nusikalstamų veikų, padaromos minėtu tikslu, gali būti kvalifikuojamos kaip teroristiniai nusikaltimai (o ne diversija). Dėl šios priežasties BK 122¹ straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų atirbojimas nuo BK XXXV skyriuje nurodytų teroristinių nusikaltimų (ypač, pavyzdžiui, nuo BK 250 straipsnio 2 ir 5 dalyse nurodytų teroristinių nusikaltimų) tampa sudėtingu.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, BK projektu siūlomas nusikaltimo sudėties tikslo požymis konkretintinas, siekiant apimti tik būtinas nusikalstamas veikas ir, kiek</p>	<p>valstybės, jų žvalgybos ar kitos struktūros, fiziniai ar juridiniai asmenys galėtų nebaudžiami daryti esminę žalą Lietuvos Respublikai. Taip užtikrinama, kad kuomet teisėsaugos institucijoms neužtektų įrodymų patraukti asmenį atsakomybėn pagal BK 250 str., pvz., neįrodžius teroristinių tikslų, tačiau esant duomenų, kad asmuo šiais savo veiksmais siekė veikti prieš Lietuvos Respublikos valstybės interesus ir jiems pakenkti, asmuo galėtų būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn pagal BK 122-1 str.</p>
--	--	---

² Teroristiniai tikslai – siekimas labai įbauginti visuomenę ar jos dalį arba <...> destabilizuoti ar sunaikinti svarbiausius valstybės konstitucinius, politinius, ekonominius ar socialinius darinius <...>.“

	įmanoma, atriboti jį nuo teroristinių tikslų požymio (pavyzdžiui, siejant nusikalstamos veikos tikslą su Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesų pažeidimu ar pan.).	
	2.2. Pažymėtina ir tai, kad BK projekto autorių siūlomas BK 122 ¹ straipsnio kriminalizavimas iš dalies dubliuoja BK 118 straipsnio 4 dalies nusikalstamą veiką (Dalyvavimas užsienio valstybės žvalgybos ar saugumo institucijos veikloje), kadangi, manytina, kad daugeliu atvejų diversijos nusikaltimo padarymas (ar organizavimas) gali būti susijęs su užsienio valstybių, jų žvalgybos institucijų vykdoma veikla, kuri yra nukreipta prieš Lietuvos Respubliką ³ , dėl ko praktikoje iškiltų tinkamos ir teisingos baudžiamojo įstatymo normos inkriminavimo problema. Atsižvelgiant į tai, BK projektu siūloma BK 118 straipsnio 4 dalis (ir BK 118 straipsnio 3 dalis) siūlytina papildyti nuostata – „<...> jeigu nebuvo diversijos požymių“.	<p>Neatsižvelgta. BK 122¹ straipsnio sudėties (diversijos) būtinieji požymiai yra siekis pakenkti Lietuvos Respublikos interesams ir padariniai – poveikis nacionaliniam saugumui užtikrinti strateginę ar svarbią reikšmę turintiems objektams. BK 118 str. 3-4 d. (po korekcijų – BK 118 str. 3 d.) siūlomos įtvirtinti sudėtys atitinkamai susijusios su dalyvavimu užsienio valstybės žvalgybos ar saugumo institucijos veikloje, yra formalios ir nesiekiamos su atitinkamų padarinių atsiradimu. Taigi, šių nusikaltimų sudėtys yra iš esmės skirtingos, todėl nemanoma, kad praktikoje kiltų šių normų inkriminavimo problema dėl jų konkurencijos. BK 122¹ straipsnyje siūloma įtvirtinti veika galėtų būti atliekama ir apskritai nesant užsienio valstybės įsikišimo, pačiam asmeniui savarankiškai nusprendus pakenkti Lietuvos Respublikos interesams. Atitinkamai jeigu turtas būtų sunaikinamas, sugadinamas ar jam pakenkiama veikiant kartu su užsienio valstybe jos teritorijoje organizuojamuose veiksmuose, galėtų būti taikoma BK 118 str. 2 d., o jeigu būtų įrodyta, kad šie veiksmai atlikti dalyvaujant užsienio valstybės žvalgybos ar saugumo institucijos veikloje – BK 118 str. 4 d. (po korekcijų – BK 118 str. 3 d.) BK 122¹ straipsnio įtvirtinimas BK leidžia užtikrinti, kad nacionalinėje teisėje nebūtų palikta teisinio reguliavimo spragų, kuriomis galėtų pasinaudoti priešiška Lietuvos Respublikos atžvilgiu nusiteikę subjektai, už šių veiksmų atlikimą numatant proporcingas ir atgrasančias sankcijas.</p>
	2.3. Sisteminė BK 122 ¹ straipsnyje kriminalizuotos nusikalstamos veikos pavojingumo analizė leidžia teigti, kad BK projektu siūlomas kriminalizuoti diversijos	<p>Neatsižvelgta. BK 122¹ straipsnyje siūloma kriminalizuoti diversijos nusikaltimo sudėtis galėtų būti realizuojama ir nesant užsienio valstybės subjektų įsikišimo,</p>

³ Tokios diversijos galimos tiesioginės sąsajos akcentuojamos ir Įstatymų projektų aiškinamajame rašte – „Pažymėtina ir tai, kad 2024–2025 m. Lietuvos Respublika susidūrė su incidentais Baltijos jūroje (išskirtinėje ekonominėje zonoje, kuri nėra laikoma Lietuvos teritorijos dalis), kurių metu buvo pažeistas Lietuvos Respublikai strateginę arba svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių juridinių asmenų infrastruktūrą sudarantis turtas (šiuo atveju povandeniniai kabeliai ir vamzdžiai). Neatmestina prielaida, kad minėti incidentai taip pat gali būti susiję su užsienio valstybių, jų žvalgybos institucijų vykdoma veikla, kuri yra nukreipta ne tik prieš Lietuvos Respublikos, bet ir kitų Baltijos valstybių nacionalinio saugumo interesus, tačiau egzistuoja galimybė, kad tokius veiksmus savarankiškai atlieka ir užsienio valstybių piliečiai, kurie turi tikslą pakenkti Lietuvos Respublikai, sumažinti jos galią, ekonominį potencialą ar siekti kitų neigiamų padarinių.“

	<p>nusikaltimo pavojingumo pobūdis (ypač pašalinus iš BK projekto BK 118 straipsnio 1 ir 2 dalių papildymus) yra panašus į BK 118 straipsnio 4 dalyje įtvirtinto dalyvavimo užsienio žvalgybos ar saugumo institucijos veikloje, nukreiptoje prieš Lietuvos Respubliką (iš esmės diversija yra tokio dalyvavimo specialioji norma), ar teroro akto (BK 250 straipsnis) pavojingumą, todėl siūlytina atitinkamai sugriežtinti BK projekto siūlomos baudžiamojo įstatymo normos sankciją.</p>	<p>pačiam asmeniui savarankiškai nusprendus pakenkti Lietuvos Respublikos interesams. Jeigu nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbūs objektai būtų paveikti dalyvaujant užsienio valstybės žvalgybos ar saugumo institucijos veikloje, nukreiptoje prieš Lietuvos Respubliką, ir tai būtų įrodoma, asmuo galėtų atsakyti pagal BK 118 str. 4 d. (po korekcijų – BK 118 str. 3 d.), arba jeigu tokie veiksmai nors ir nebūtų susieti su žvalgybos ar saugumo institucijų veikla, tačiau bendrai būtų atlikti veikiant su užsienio valstybe ir joje tokius veiksmus organizuojant, asmuo galėtų atsakyti pagal BK 118 str. 2 d. (t. y. esant veikloje įrodytam užsienio elementui, asmeniui galėtų kilti griežtesnė nei BK 122¹ str. numatyta atsakomybė).</p>
	<p>2.4. BK 122¹ straipsnio dispozicijos siūloma nusikalstama veika – „Tas, kas <...> kitaip sutrikdė <...> turtą ar jų dalį <...>“ tikslintina teisinio aiškumo ir apibrėžtumo aspektais.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Kadangi pagal Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymą nacionaliniam saugumui užtikrinti strateginę ar svarbią reikšmę turinčią infrastruktūrą sudaro tiek įrenginiai, tiek turtas, ir ją sudarantis turtas yra labai įvairaus pobūdžio, todėl laikytina, kad visiems šiems objektams ar jų dalims yra galima daryti neigiamą poveikį. Tačiau siekiant visapusiško aiškumo, BK projekte vartojama formuluotė „kitaip sutrikdė“, siūloma pakeisti į „kitaip jiems pakenkė“. Projekte vartojama formuluotė „ar jų dalį“, apima tiek įrenginių, tiek turto dalis, todėl projekto tekste teisingai yra vartojama daugiskaita.</p>
	<p>2.5. BK 122¹ straipsnio dispozicijoje siūloma įtvirtinti (naujai formuluojant) neigiamus padarinius nacionaliniam saugumui užtikrinti strateginę ar svarbią reikšmę turinčią infrastruktūrą sudarantiems įrenginiams, turtui ar jų daliai arba nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės veiklai. Pažymėtina, kad panašaus pobūdžio, tačiau kaskart vis skirtingai įvardinant, nusikalstamų veikų padariniai naudojami ir BK 178 straipsnio 3 dalyje ir 187 straipsnio 2 dalyje (strateginę ar svarbią reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių juridinių asmenų infrastruktūrą sudarantis turtas ar jo dalis), 196 – 198 straipsniuose (strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui ar didelę reikšmę valstybės valdymui, ūkiui ar finansų sistemai turinčios informacinės sistemos), BK 250 straipsnio 5 dalyje (strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turintis</p>	<p>Neatsižvelgta. BK pakeitimo projekto 118 str. 1 ir 2 d., 122¹ str. sudėtyse numatytų padarinių apibrėžimas suderintas su Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatyme (toliau – Apsaugos įstatymas) esančiomis sąvokomis (nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės, nacionaliniam saugumui užtikrinti strateginę ar svarbią reikšmę turinčią infrastruktūrą sudarantys įrenginiai, turtas), tokiu būdu užtikrinant teisinį aiškumą šių nusikaltimų sudėtyse išvardintiems saugomiems objektams esant išvardintiems Apsaugos įstatymo prieduose, todėl esant aiškiai apibrėžtai šios normos taikymo apimčiai. Kitų BK straipsnių keitimas nėra susijęs su šio BK projekto siekiais ir uždaviniais, todėl ir atlikti sisteminius kitų BK straipsnių pokyčius šio projekto apimtyje nebūtų tikslinga.</p>

	<p>objektas) ir kt. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Teisingumo ministerijai, kaip valstybės baudžiamąją politiką formuojančiai institucijai, aiškiai suformuluoti bei visame baudžiamajame įstatyme suvienodinti minėtus nusikalstamos veikos padarinius.</p>	
	<p>3. BK projekto BK 250⁷ straipsniu siūloma numatyti baudžiamąją atsakomybę už dalyvavimą ginkluotame konflikte kitoje valstybėje, šalies, kurios veiksmai nukreipti prieš kitos valstybės nepriklausomybę, teritorinį vientisumą ar konstitucinę santvarką arba kitaip nesuderinami su Lietuvos Respublikos prisiimtais tarptautiniais įsipareigojimais, pusėje. Kompleksinė BK projektu siūlomos nusikaltimo sudėties požymių analizė leidžia teigti, kad nauja baudžiamojo įstatymo norma apibrėžta labai plačiai, jos sudėtyje pasigendama požymių, apibūdinančių šios nusikalstamos veikos neteisėtumą, kadangi vienintelis tokio pobūdžio požymis yra – „<...> arba kitaip nesuderinami su Lietuvos Respublikos prisiimtais tarptautiniais įsipareigojimais <...>“. Visi kiti naudojami nusikaltimo sudėties požymiai – „<...> šalies, kurios veiksmai nukreipti prieš kitos valstybės nepriklausomybę, teritorinį vientisumą ar konstitucinę santvarką <...>, pusėje“, manytina, nėra orientuoti šios nusikalstamos veikos neteisėtumui apibrėžti, kadangi tokie požymiai, kaip konflikte kovojančios šalies tikslai nukreipti į priešingos kariaujančios šalies teritorinį vientisumą, konstitucinę santvarką (pavyzdžiui, siekiama nuversti totalitarinį režimą) ar pan. yra iš esmės būdingi daugumai tarptautinių ar juolab netarptautinių ginkluotų konfliktų. Dėl šios priežasties BK projektu siūloma norma kriminalizuojamas ir galimai teisėtas asmenų dalyvavimas ne Lietuvos Respublikos teritorijoje vykstančiose kariniuose konfliktuose, o ne tik neteisėti kariniai veiksmai šalies – agresorės pusėje, kas suponuoja poreikį tikslinti</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Pažymėtina, kad neteisėtumo požymio įvardijimo BK projektu siūlomame papildyti 250⁷ straipsnyje buvo atsisakyta dėl to, kad šis kriterijus, kuomet dalyvavimo konflikte neteisėtumas sietinas su leidimo dalyvauti tokiam konflikte neturėjimu, galėtų kelti teisinio netikslumo situaciją nesant numatytų įgaliojimų ir aiškos procedūros, kurie leistų išduoti tokio pobūdžio leidimus. Taip pat tokio leidimo išdavimas galėtų būti suprantamas, kaip valstybės pozicijos išraiška, kišimasis į konfliktą, net jei valstybė oficialiai išlaiko neutralumą.</p> <p>Manytina, kad vienas iš alternatyvių sudėties požymių „kitaip nesuderinami su Lietuvos Respublikos prisiimtais tarptautiniais įsipareigojimais, pusėje“ yra svarbus užtikrinant, kad jeigu asmuo dalyvautų ginkluotame konflikte prieš, pavyzdžiui, NATO, už tai jis taip pat galėtų būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn.</p> <p>Pažymėtina, kad taikant BK 250⁷ str. turėtų būti vertinama, kokio pobūdžio ginkluotame konflikte yra dalyvaujama. Jeigu asmuo dalyvauja ginkluoto konflikto pusėje, kuri karines priemones (agresiją) nukreipė į kitos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą ar konstitucinę santvarką arba dalyvavimas minėtoje ginkluoto konflikto pusėje būtų kitaip nesuderinamas su Lietuvos Respublikos prisiimtais tarptautiniais įsipareigojimais, tokiu atveju asmenį būtų galima patraukti atsakomybėn. Tačiau baudžiamosios atsakomybės neužtrauktų veiksmai, kuriais aktyviai dalyvaujama padedant gintis nuo neteisėtos agresijos. Manytina, kad neturėtų būti savavališkai kišamasi į kitos valstybės vidaus reikalus, ypač kai tai daroma naudojant ginklus ar kitas prievartos priemones, ir tai pagrįstai galėtų būti laikoma tos valstybės suvereniteto, teritorijos vientisumo ir konstitucinės santvarkos pažeidimu, už ką šis BK straipsnis numatytų atsakomybę. Jeigu užsienio valstybės intervencijos veiksmai į kitą valstybę būtų patvirtinti atitinkamo įgaliojimus turinčio subjekto ar tos valstybės valdžios organo, galėtų būti laikoma, kad yra veikama ginantis nuo neteisėtos agresijos toje valstybėje,</p>

	<p>siūlomą nusikaltimo sudėtį, papildant ją veikos neteisėtumą apibrėžiančiais papildomais požymiais.</p> <p>Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlome apsvarstyti alternatyvią BK 250⁷ straipsnio 1 dalies formulotę:</p> <p><...> 1. Tas, kas [neteisėtai]⁴ aktyviais veiksmais dalyvavo ne Lietuvos valstybės teritorijoje vykstančiame ginkluotame konflikte šalies, kurios veiksmai nukreipti prieš kitos valstybės nepriklausomybę, teritorinį vientisumą ar konstitucinę santvarką ir arba kitais nesuderinami su Lietuvos Respublikos priimtais tarptautiniais įsipareigojimais ar nacionalinio saugumo interesais, pusėje,</p> <p>baudžiamas laisvės atėmimu nuo trejų iki dešimties metų.<...></p>	<p>todėl neturėtų būti laikoma, kad tokie veiksmai būtų nukreipti prieš kitos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą ar konstitucinę santvarką.</p> <p>Nemanytina, kad būtų tikslinga straipsnį papildyti alternatyviu požymiu „nesuderinamumu su nacionalinio saugumo interesais“. Sąvoka „nacionalinio saugumo interesai“, kaip ji išaiškinta Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatyme, siejama išskirtinai su Lietuvos kaip valstybės saugumo interesais, todėl, šio nusikaltimo sudėčiai esant siejamai ne tiesiogiai su Lietuvos Respublikos saugumo interesų pažeidimu, o su kitos užsienio valstybės saugumo interesais, su kurių apsauga ir užtikrinimu Lietuva tiesiogiai galėtų būti net nesusijusi, tačiau toks Lietuvos Respublikos piliečio ar ir kito nuolat Lietuvoje gyvenančio asmens dalyvavimas ginkluotame konflikte šalies agresorės pusėje galėtų Lietuvai sukelti itin neigiamas reputacines pasekmes, tarptautinių įsipareigojimų nesilaikymą, nesutiktina, kad būtų tikslinga plėsti straipsnio dispoziciją įtvirtinant naują alternatyvų požymį.</p>
--	---	---

⁴ Svarstytinas šio nusikalstamumo sudėties požymio grąžinimas į straipsnio dispoziciją.